kyně, že se ona nikdy nezřekla svého nároku na řádnou odměnu za práce vykonané přes čas a že částky žalovanou stranou z tohoto titulu vyplácené dostávala jen à conto na tuto odměnu, vyhověl soud své povinnosti podle § 270 uh. civ. ř. s., čímž implicite odůvodnil i to, proč věřil výpovědi žalobkyně. — Poněvadž práce konaná přes čas má býti odměněna zvláště, podle donucovacího předpisu zákona č. 91/1918 Sb. z. a n., bylo povinností a v zájmu žalované strany jako zaměstnavatelky, aby se starala o náležitou kontrolu prací přes čas konaných z jejího příkazu a aby náležitou odměnu za tuto práci vyplácela dotčeným zaměstnancům právě v tom čase a týmž způsobem, jako se to dělo při obyčejné mzdě, a to bez ohledu na to, zda jednotliví zaměstnanci výslovně požadovali zaplacení zvláštní odměny za práci přes čas, či nikoli, neboť intencí řečeného zákona byla ochrana zaměstnanců jako hospodářsky slabších vůči zaměstnavatelům, kteří by velmi snadno mohli znemožniti uplatňování zákonného nároku zaměstnanců na odměnu za vícepráce po dobu trvání služebního poměru tím, že by jednoduše i zrušili služební poměr takového zaměstnance, který by chtěl svůj zákonný nárok uplatňovati. — Nebylo zjištěno, že by se žalovaná strana byla bývala dohodla se žalobkyní, že tato bude konat práce přes čas za pevně stanovený měsíční plat, nemá proto žádného podkladu výtka žalované strany, že odvolací soud uznal žalobní nárok porušením hmotného práva, když žalobkyně byla odměněna za práce konané přes čas platem pevně stanoveným. — Na mezinárodní úmluvu o omezení pracovních hodin v průmyslových závodech, uveřejněnou ve Sb. z. a n. pod č. 80/1922, žalovaná strana se neprávem odvolává, poněvadž ona úmluva upravuje práva a závazky států, úmluvu tuto uzavřevších, nikoliv však občanů toho či onoho státu; než i jinak posl. odst. článku 6 cit. úmluvy ustanovuje jen m i n i m á l n í zvýšení sazby mzdy za hodiny přes čas v porovnání s obyčejnou mzdou, nevylučuje tedy zvýšení zvláštní mzdy za práce konané přes čas o více než 25% v porovnání s obyčejnou mzdou.

(Rozh. Nejvyššího soudu ze dne 13. února 1929, Rv III 1432/28. Srovnej rozhodnutí ze dne 17. června 1926, Rv II 109/26, uveřejněné zčásti v »Soc. revui« 1927, str. 272.)

Zák. č. 91/18 Sb. z. a n. K nároku na odměnu za práce přes osmihodinovou pracovní dobu nevztahuje se předpis § 1162 b obč. zák. a tudíž ani § 1162 d obč. zák. — Náležitost »bydlení v domácnosti zaměstnavatelově« není podstatnou pro zařazení zaměstnanců pod ustanovení § 12 a splnění její nelze vyžadovati ani u všech zaměstnanců určených k osobním službám. Vrátný patří do skupiny zaměstnanců ve smyslu § 12/2 zák.

Žalobce byl zaměstnán jako hlídač u žalovaného majitele uzavíracího a hlídacího ústavu a byla mu přikázána služba vrátného na dole P. Byv propuštěn, domáhal se žalobce na žalovaném odměny za práci přes osmihodinovou pracovní dobu. Procesní soud prvé stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, mim jiné z těchto d ů v o d ů: Pokud se týče výkladu zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. z. a n., připojuje soud k názoru vyslovenému v poslední době nejvyšším soudem v Brně (viz čís. Sb. 6983)*), ač názor odporuje literatuře (Hatlák, pracovní poměr) a dosavadní judikatuře. Zákon zapovídá kategorickým imperativem a pod trestem (§ 13) pracovní dobu delší než osm hodin denně nebo 48 hodin týdně a nařizuje honorování práce přes tento čas (§ 6, čís. 4 a § 7, čís. 4). Tyto předpisy jsou nutící a každá úmluva

*) Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 12. dubna 1927, Rv I 1643/26, uveř. v »Soc. revui« 1928, str. 82.

tomu se příčící jest nicotna podle § 879 obč. zák., ať se již stala výslovně nebo mlčky. Dělník svůj nárok za práci přes čas neztratí podle § 863 obč. zák., když ho při výplatě nebo vůbec po čas doby zaměstnání neuplatňuje. To jest podle názoru soudu pravidlo, které stanoví zákon. Avšak zákon připouští určité výjimky, které již cituje předem uvedené rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně (§§ 4, 6, 7). Další výjimkou, a to nejdůležitější, jest výjimka § 12 cit. zák., která podle názoru soudu přichází v úvahu. § 12 cit. zák. má marginální rubriku »Osoby v domácnosti zaměstnané« a ustanovuje pod čís. 1 výjimku, že těmto osobám náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanáct hodin, což znamená, že tato skupina zaměstnanců může býti zaměstnána denně dvanáct hodin a že plat podle toho ujednaný jest plná náhrada za práci dvanáctihodinovou. Pod čís. 2 tohoto § jest uvedena skupina zaměstnanců, ohledně které »totéž platí«, co bylo předem uvedeno. Jsou to osoby najaté k dozoru a k střežení domů, podniků a k hlídce zvířat. Praví o této skupině, že její příslušník jest najat »ke služebním úkonům nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým«, kteréžto úkony jsou podobny úkonům osob pod čís. 1 uvedeným, a proto patrně zákonodárce tuto skupinu podřadil pod marginální rubriku osob v domácnosti zaměstnaných. Zákon o této skupině dělníků předpokládá, že dělník patří k domácnosti zaměstnavatele nebo podniku nebo (k čís. 2), že jest jaksi v domácnosti zaměstnán, že jeho úkony bývají více méně obyčejně nepravidelné a nepatrně namáhavé. Podle řečeného nepochybně patřil proto i žalobce jako vrátný ústavu žalovaného do skupiny dělníků, o níž zákon praví, že jí náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanácti hodin, takže plat za těchto okolností ujednaný jest platem za dvanáctihodinovou pracovní dobu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Odvolatel vytýká soudu prvé stolice, že neposoudil věc správně po stránce právní, an § 12 zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. z. a n. o osmihodinové době pracovní vyložil nesprávně, dospěv k úsudku, že žalobce jako hlídač u žalovaného nemá nároku na odměnu za čtyřhodinovou práci, kterou konal denně od 7. března do 31. července 1926 přes zákonnou osmihodinovou dobu pracovní. S výkladem citovaného zákonného předpisu, jehož se mu dostalo soudem prvé stolice, jest plně souhlasiti. Odvolací soud sdílí tento názor a odkazuje odvolatele na s p r á v n é d ů v o d y napadeného rozsudku, jenž správně podřadil služební činnost žalobcovu pod ustanovení § 12 odst. (2) zák. o osmihodinové době pracovní, neboť byl osobou najatou ke služebním úkonům nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým, jako jsou dozor a střežení domu, podniků a hlídka zvířat. Pro takové osoby náleží ve 24 hodinách odpočinek 12 hodin a z toho aspoň osm hodin nepřetržitý klid v noci. Když tedy žalobce pracoval kromě osmihodinové pravidelné doby pracovní ještě čtyři hodiny přes čas denně, nelze ve smyslu § 12 zákona výše cit. práci tu pokládati za práci přes čas ve smyslu § 1 a 6 cit. zák. Soud odvolací zkoumal však z povinnosti úřední, zda byla žaloba podána ve lhůtě § 1162 d obč. zák. Jde tu o případ předčasného propuštění a zrušení služebního poměru ve smyslu § 1162 b obč. zák. a měl žalobce své nároky podle § 1162 d obč. zák. vymáhati žalobou do šesti měsíců ode dne, kdy mohly býti vzneseny, tedy od 31. července 1926, kdy byl propuštěn ze služby. Lhůta § 1162 d obč. zák. vztahuje se nejen na náhradu ujednaného služného, nýbrž i na náhradu za práci přes čas. — Nejvyšší soud nevyhověl dovolání z těchto d ů v o d ů: Prováděje dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., vytýká dovolatel právem nesprávnost názoru odvolacího soudu, že podle § 1162 d obč. zák. nastal průpad žalobního nároku, poněvadž nebyl žalobcem uplatňován do šesti měsíců ode dne propuštění ze služby. V této propadné lhůtě jest uplatňovati nároky z předčasného vystoupení nebo z předčasného propuštění ze služebního poměru ve smyslu § 1162 a, po případě § 1162 b obč. zák., avšak v souzeném případě o nároky tohoto druhu vůbec

nejde. Odvolací soud má na zřeteli nároky z předčasného propuštění (§ 1162 b obč. zák.), přehlíží však, že tyto nároky jsou co do smluvní úplaty časově omezeny na dobu počítanou od okamžiku propuštění do ukončení služebního poměru, jež by jinak bylo nastalo teprve uplynutím smluvené doby služební nebo řádné lhůty výpovědní. Smluvní úplaty za dobu takto vymezenou se žalobce vůbec nedomáhá, nýbrž požaduje podle zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 Sb. zák. a nařízení zvláštní odměnu za práce vykonané mimo osmihodinovou dobu pracovní, a to za celou dobu služební. Na tento nárok se ustanovení § 1162 b obč. zák. nevztahuje, a neplatí tu tedy ani propadná lhůta § 1162 d obč. zák., nýbrž přicházela by v úvahu tříletá lhůta promlčecí podle § 1486, čís. 5, obč. zák. Promlčení nebylo však ve sporu namítáno. Jinak není dovolací důvod čís. 4, § 503 c. ř. s. oprávněn. Dovolatel brojí proti shodnému názoru nižších soudů, že žalobce jako zřízenec žalovaného majitele uzavíracího a hlídacího ústavu pověřený službou vrátného na dolu P. patří do skupiny zaměstnanců uvedených v § 12 (2) zákona čís. 91/18 Sb. z. a n., ale činí tak neprávem, neboť v tomto směru posoudily obě nižší stolice věc správně a mají příslušné jejich vývody bezpečnou oporu jak v § 12 cit. zák., tak ve výnosu ministerstva sociální péče ze dne 21. března 1919, č. j. 4751/III-19 (otištěného ve věstníku tohoto ministerstva). Podle tohoto výnosu jest pod ustanovení druhého odstavce § 12 cit. zák. zejména počítati zřízence sukromých společností hlídacích, ponocné, samostatné hlídače ve stájích, vrátné, domovníky, hasiče z povolání atd. Ze srovnání odstavce druhého s odstavcem prvým § 12 vyplývá nepochybně, že náležitost »bydlení v domácnosti zaměstnavatelově« není zařazení zaměstnanců pod ustanovení § 12 podstatná a že její splnění nelze vyžadovati ani u všech zaměstnanců k osobním službám určeným, což platí tím více u zaměstnanců naznačených ve druhém odstavci § 12. Nadpis tohoto § »Osoby v domácnosti zaměstnané« není tedy v souladu s předpisem v tomto § obsaženým (srv. výnos min. soc. péče ze dne 21. března 1919 k § 12 cit. zák.). Žalobce jako vrátný patřící do skupiny zaměstnanců uvedených v § 12 (2) byl povinen, aby za smluvenou mzdu konal práci po 12 hodin denně, a nemá nároku na zvláštní odměnu ve smyslu zákona čís. 91/18 za služby konané mimo osmihodinovou dobu pracovní. Vyhovuje tudíž zákonu rozhodnutí nižších soudů, že zažalovaný nárok není důvodem po právu.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 1929, Rv I 1176/28.)

Nároky zaměstnance za práci přes čas se promlčují ve třech letech.

Žaloba zaměstnance proti zaměstnavateli o zaplacení odměny za práce přes čas byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto důvodů: Dovolání opřené o dovolací důvod podle § 503, čís. 4, c. ř. s. není oprávněno. Mylný jest dovolatelův názor, že jeho pohledávka odměny za práci přes čas není pohledávkou z poměru služebního, nýbrž že mu přísluší ze zákona ze dne 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n. o osmihodinové době pracovní, a že se proto na ni nevztahuje ustanovení § 1486, čís. 5, obč. zák. o tříletém promlčení. Dovolatel si patrně neuvědomil rozdíl mezi skutkovým a právním základem svého nároku. Z uvedeného zákona o sobě nemohl by přece žalobce odvozovati vznik zažalované pohledávky, kdyby nebyl u žalované zaměstnán a kdyby pro ni nepracoval přes pravidelnou pracovní dobu. Služební poměr a mimořádně vykonaná práce jsou tedy skutkové předpoklady nároku na odměnu za práci přes čas, kdežto zákon č. 91/1918 Sb. z. a n. poskytuje tomuto nároku jen základ právní. Podle toho jest i nárok na odměnu za práci přes čas nárokem ze mzdy a promlčuje se podle